HUS Diagnostiikkakeskus

KRIITTISET DIAGNOSTISET TULOKSET JA NIIDEN ILMOITTAMINEN

Liittyy Johtajaylilääkärin ohjeeseen ”Kriittiset diagnostiset tutkimukset ja niiden raportointi”

Laatija Sanna Valtanen, hyväksyjä Päivi Tissari

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026

KRIITTINEN DIAGNOSTINEN TULOS

Kriittisellä diagnostisella tuloksella tarkoitetaan tutkimustulosta, joka

- voi viitata potilaan henkeä uhkaavaan tilaan
- on luonteeltaan kiireellinen tai hätätoimia vaativa
- välittömät lääketieteelliset toimenpiteet ovat todennäköisesti välttämättömiä potilaan hengen säilyttämiseksi tai katastrofaalisen seurauksen välttämiseksi

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026

KLIINISEN KEMIAN PERUSTUTKIMUKSET

Laboratorio ilmoittaa kemian perustutkimuksissa kriittiset tulokset **puhelimitse**, mikäli

- Löydös on uusi (edelliset tulokset tarkistetaan laboratoriotietojärjestelmästä).

JA

- Kyseessä on HUS:n vastaanoton (entinen nimike: poliklinikka) pyytämä tutkimus.

Mikäli pyytäjä on perusterveydenhuolto, ei tuloksia tarvitse soittaa, koska ne tulostuvat erilliselle hälytyslistalle. Epäselvässä tilanteessa tulos soitetaan.

Poikkeukset: B -Hb < 50 g/l ja alle 18-vuotiaiden fP -Gluk > 12 mmol/l soitetaan aina

HUS

KLIININEN KEMIA
JA
HEMATOLOGIA

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026

KLIINISEN KEMIAN PERUSTUTKIMUSTEN KRIITTISET RAJAT

P -K (1999) *	< 2.2 mmol/l	TAI	> 6.5 mmol/l
P -Na (3622) *	< 120 mmol/l	TAI	> 160 mmol/l
P -Ca (4598)	< 1.8 mmol/l	TAI	> 3.5 mmol/l
S -Ca-ion (9010)	< 0.9 mmol/l	TAI	> 1.6 mmol/l
fP-Gluk (1468)			> 12 mmol/l**
B -Hb (1552)	<80 g/l***		
B -Leuk (2218)	< 1 E9/L	TAI	> 100 E9/L
B -Neut (3238)	< 0.5 E9/L****		
B -Trom (2791)	< 50 E9/l		
P -INR (4520)			> 6.5

* Myös vieritestilaitteilla tehtävät tutkimukset (nimikkeet 7922 B –K-Vt, 7923 B –Na-Vt)
** Vain alle 18-vuotiaat. Paastoglukoosi tulos soitetaan riippumatta tutkimuksen pyytäjästä.
*** Hb < 50 g/l soitetaan aina riippumatta tutkimuksen pyytäjästä
**** Laboratorio soittaa tulokset myös, jos laboratorio ei voi antaa tarkkaa B-Neut tulosta, mutta raakatuloksen visuaalisessa arvioinnissa vaikuttaa, että B-Neut tulos on matala (arviolta alle 0.5 E9/L)

HUS

KLIININEN KEMIA JA HEMATOLOGIA

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026

KEMIAN ERIKOISTUTKIMUKSET

AINEENVAIHDUNTATUTKIMUKSET

fP-Aminoh (1061)

U-Aminoh (1062)

U-Orgah (4855)

Kun tuloksia lausuva laboratoriolääkäri toteaa hoitoa vaativan aineenvaihduntasairauden tapauksissa, jossa löydös on uusi (edelliset tulokset tarkistetaan laboratoriotieto-järjestelmästä), **soitetaan** hoitavalle lääkärille. Lisäksi tulokset **lausutaan laboratoriotietojärjestelmään**.

HORMONIT/VITAMIINIT

uS-TSH ≥40 mU/l (3669)

S -D-25 ≥ 375 nmol/l (1220)

Laboratorio ilmoittaa tulokset puhelimitse

HUS

KLIININEN KEMIA
JA
HEMATOLOGIA

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026

ERIKOISHEMATOLOGIA

- Välitöntä hoitoa vaativat löydökset tai yllättävät, oletettavasti hoitoon vaikuttavat löydökset soitetaan puhelimitse lähettävälle lääkärille, hoitavalle lääkärille, potilaan hoidosta vastaavan yksikön sairaanhoitajalle tai päivystävälle lääkärille.
  - Tällaisia voivat olla esim. akuutin leukemian epäily, fragmentaatiohemolyysin epäily tai jäännöstaudin/relapsin epäily silloin kun se ei muiden laboratoriotulosten kuten verenkuvan perusteella ole ilmeinen
- Löydöksestä soitetaan, mikäli se on uusi
- Löydöksestä ei soiteta, mikäli se jo on tai viipymättä menee hoitavan yksikön tietoon
  - Tällaisia tilanteita voi olla esim. silloin, kun akuutti leukemia todetaan sen epäilyn vuoksi otetuissa luuydintutkimuksissa tai esim. silloin, kun kiireellisenä pyydetyssä tutkimuksessa todetaan kysymyksenasetteluun sopiva löydös

HUS

KLIININEN KEMIA JA HEMATOLOGIA

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026

HYYTYMISTUTKIMUKSET

P-Vuotot (3355)

Laboratorio ilmoittaa tulokset puhelimitse, mikäli kyseessä uusi hemofilia A - tai B –löydös

P-Trombot (4025) AT3, PS-AgV tai PC < 20 %

Laboratorio ilmoittaa tulokset puhelimitse

KLIININEN KEMIA
JA
HEMATOLOGIA

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026

VERENSIIRTOON LIITTYVÄT

1. Puhelimitse, jos verensiirtotutkimusten perusteella herää epäily hemolyyttisestä verensiirtoreaktiosta
2. Puhelimitse, jos verensiirtotutkimusten perusteella herää epäily viivästyneestä hemolyyttisestä verensiirtoreaktiosta
3. Puhelimitse, jos hoitoyksikköön toimitetut hätäveret osoittautuvat jälkikäteen epäsopiviksi
4. Puhelimitse ja/tai sähköpostilla, jos elinsiirtolistalla (maksa, haima, sydän, keuhko, ohutsuoli) olevalla potilaalla todetaan uusia merkittäviä punasoluvasta-aineita
5. Kirjeellä, kun kantasolusiirtopotilaan veriryhmä on muuttunut
6. Puhelimitse, jos potilaalla, jolla on avoin veritilaus, todetaan ensimmäistä kertaa harvinainen veriryhmä
7. Puhelimitse, jos verensiirtotutkimusten perusteella herää epäily maksansiirron saaneen potilaan passenger lymphocyte -syndroomasta

HUS

VERIKESKUS ILMOITTAA

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026

PATOLOGIA

Puhelimitse ilmoitetaan:

1. Jääleiketutkimusten tulokset

2. Kliinikon nimenomaisesti pyytäessä kiirenäytteestä puhelinvastausta

PATOLOGIA

VIROLOGIA JA IMMUNOLOGIA

Puhelimitse hoitoyksikköön ilmoitetaan

1. Yleisvaaralliset ja valvottavat tartuntataudit

- Tuore tuhkarokko tai tuore vihurirokko
- Tuore hepatiitti A ja hepatiitti E (HUS alueella)

2. Likvorlöydökset

- Uusi positiivinen kryptokokki
- Muut löydökset harkinnanvaraisesti

3. Muut valvottavat tartuntataudit

- Uusi HIV -löydös ja tuore hepatiitti B (HUS alueella)

4. Vaskuliittiin viittaavat löydökset

- Uusi, selvästi positiivinen MPO-, Pr3- tai Gbm-vasta-ainetulos HUS-alueella
- Pyynnöstä ilmoitetaan (lähetteeseen kirjattu puhelinnumero) kiireellinen VaskuAb-tulos

5. Muut kriittiset tulokset

- Elinluovuttajien päivystyksenä analysoitavat tulokset
- Reaktiiviset veritapaturmanäytetulokset, mikäli hoitoyksikkö on ennakkoon ilmoittanut näytteistä laboratorioon

HUS

KLIININEN MIKROBIOLOGIA

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026

BAKTERIOLOGIA

1. Veri- ja likvorviljelyt

- Infektioepisodin ensimmäinen löydös

2. Muut bakteeri- ja sieniviljelyt, sekä nukleiinihappotutkimukset

- Seuraavien patogeenin ensimmäinen löydös
  - B. pertussis, Legionella, Brucella, C. diphtheriae, N. meningitidis (ei nielukantajuutta), C. auris, M. tuberculosis, V. cholerae O1/O139, S. typhi/paratyphi, B. anthracis, C. botulinum, Y. pestis, F.tularensis, M.leprae ja H.ducreyi
  - S. agalactiae (<6kk lapsi), P. aeruginosa silmästä, C. perfringens haavasta/kudoksesta, Salmonella steriililtä alueelta.
- M.tuberculosis, jolla herkkyysmäärityksessä uusi, aikaisemmin hoitoyksikköön raportoimaton, R tulos.
- Karbapenemaasi (CPE) - ja kolistiiniresistenssigeeni (mcr-1) -positiiviset löydökset.
- Li-BaktVr-tutkimuksessa gram-negatiivinen kokki/diplokokki.
- Pidempään viljelyssä kasvatettaessa esille tulevat merkittävät löydökset

3. Parasitologia

- Positiiviset malarialöydökset, muut veren parasiitit (Trypanosoma, Babesia, mikrofilaria) ja erikoiset löydökset

HUS

KLIININEN MIKROBIOLOGIA

GENETIIKAN TUTKIMUKSET

HUSin yksiköille ilmoitetaan puhelimitse

- Teho- ja valvontaosastoilta kiireellisinä pyydettyjen synnynnäisten tutkimusten tulokset
- Kiireellisenä pyydettyjen raskausajan näytteiden poikkeavat tulokset
- Elinkimerismitulokset erikseen sovittujen raja-arvojen perusteella
- Yllättävät tulokset, jotka vaativat pikaista huomiota
- Kliinikon nimenomaisesti pyytämät kiireellisten näytteiden vastaukset

Tulos ilmoitetaan puhelimitse hoitavalle lääkärille tai hoitavaan yksikköön, mikäli puhelinnumero on ilmoitettu lähetteessä.

HUSin ulkopuolisille pyytäville yksiköille ilmoitetaan puhelimitse

- Yllättävät tulokset, jotka vaativat pikaista huomiota
- Poikkeavat NIPT-tulokset erikseen sovitulla tavalla

Tulos ilmoitetaan puhelimitse, mikäli yhteystiedot on ilmoitettu lähetteessä.

GENETIIKKA

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026

RADIOLOGIA

Yllättävästä, kriittisestä ja välitöntä hoitoa vaativasta löydöksestä ilmoitetaan suoraan ja heti puhelimitse hoitavaan yksikköön.

Esimerkkejä tästä voivat olla:

- Tietokonetomografiassa suuret ja hallitsemattomat vuodot ruumiinonteloihin.
- Akuutti tukos aivovaltimoiden tai vatsasuonten tietokonetomografiassa.
- Keuhkokuvassa erottuva paineilmarinta tai nenämahaletkun kulkeminen keuhkoon.
- Mikä tahansa muu diagnoosi, joka ilman välitöntä hoitoa voi aiheuttaa potilaan tilan heikkenemisen tai menehtymisen

RADIOLOGIA

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026

KLIININEN FYSIOLOGIA JA ISOTOOPPILÄÄKETIEDE

Soitetaan välitöntä hoitoa vaativat löydökset lähettävälle lääkärille, hoitavalle lääkärille tai päivystävälle lääkärille.

HUOM! Lähetteessä on oltava ko. kliinikkolääkärin puhelinnumero!

KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA

- Kriittinen tulos soitetaan lähettävälle/hoitavalle/päivystävälle lääkärille
  - Status epilepticus
  - Yllättävä tulos tai tilanne, joka vaatii pikaista huomiota tai hoitoa
  - Päivystystutkimus pääsääntöisesti

HUOM! Lähetteessä on oltava ko. kliinikkolääkärin puhelinnumero!

HUS

KLIININEN FYSIOLOGIA, KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA

ecase: 27613 Versio: 3 Voimassa alkaen: 01.10.2026